Jutri dopoldne ob 11. uri priredi SIAU na trgu Perugino

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din | TRST sobota, 12. junija 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 921

VELIKO ZBOROVANJE

na katerem bodo govorniki razpravljali o izvajanju mirovne pogodbe v Trstu

UDELEŽITE SE GA VSI!

Razgovor s poveljnikom VUJA polk. Lencem o poročilu gen. Aireya

ANGLOAMERIŠKA VU KRŠI MIROVNO POGODBO sabotira gospodarstvo in ustvarja incidente

Iz Trsta je mogoče izvažati samo apnenec in apno, je izjavil polk. Parsons - Za Angloamerikance je VU inozemstvo - Sama VU pismeno priznala, da so se incidenti dogodili po krivdi njenih organov

V našem dnevniku smo doslej že obširno komentirali razne trditve drugega poročila generala Aireya. Glede njegovih trditev o odnosih med vojaškima upravama obeh področij Tržaškega ozemlja pa smo se obrnili skupno s tov. urednikom tukajšnjega dnevnika «Il Lavoratore» na poveljnika VUJA v Kopru polk. Lenca, ki nam je ljubeznivo odgovoril na sledečo vprašanja:

Vprašanje: Poročilo generala Aireya Varnostnemu svetu OZN vsebuje izjave, ki se nanašajo na področje B Tržaškega ozemlja, ki ga upravlja Jugoslovanska armada. Zdi se nam, da predstavljajo te izjave nedovoljeno vmešavanje v notranje zadeve jugoslovanskega področja, in radi bi vedeli vaše tozadevno mnenje.

Odgovor: Nisem komentiral poročila generala Aireya, ki se nanaša na zadnje tromesečje 1947, čeprav vsebuje poročilo odstavke, ki razpravljajo o notranjih vprašanjih področja, ki ga upravlja Jugoslovanska armada, ker sem smatral, da se podobni primeri ne bodo ponovili in da se bodo v bodoče spoštovale običajne norme diplomatične korektnosti. Ni v naši navadi vmešavati se v notranje zadeve drugih in tega ne mislimo napraviti niti sedaj, toda ker se tudi v drugem poročilu OZN ponavlja omenjeno vmešavanje, sem prisiljen domnevati, da se hočejo s podobnimi nedovoljenimi vmešavanji uradno potrditi vse laži, ki jih sistematično širi tržaški reakcionarni tisk in ne samo v Trstu o položaju onega področja Tržaškega ozemlja, ki ga upravlja Jugoslovanska armada. Vsaj oni del poročila, ki neupravičeno govori o našem področju, je propagandističnega značaja, da ne rečemo kaj slabšega. Na neki točki se hoče celo prikazati, da so prebivalci področja, ki ga upravlja Jugoslovanska armada, preganjani zaradi svoje narodnosti. Ravno to je teza, ki jo zagovarjajo tržaške nacionalistične struje, in omenjeni del poročila zavezniške vojaške uprave se zdi da je prava opora tej izzivalni tezi.

Ne bom na dolgo pobijal posameznih navajanj, toda kar se tiče streljanja in drugih omenjenih incidentov, zaradi katerih se bi hotela pripisati odgovornost našim obmejnim organom in Narodni zaščiti, je treba v prvi vrsti poudariti, da nasprotno, kakor prikazuje omenjeno poročilo, ni nikoli noben član Narodne zaščite ali Jugoslovanske armade prekoračil demarkacijske črte ali izzval omenjena streljanja. Nasprotno so vsi incidenti nastali, ker so zavezniški vojaki ali člani civilne policije prekoračili demarkacijsko črto. Člani Narodne zaščite in Jugoslovanske armade so streljali samo v primerih, ko se vojaki ali člani civilne policije niso hoteli odzvati rednim pozivom v smislu mednarodnih zakonov.

Sicer pa je iz dopisovanja med obema vojaškima upravama Tržaškega ozemlja jasno razvidno, na kateri strani je odgovornost za omenjene incidente. Številni od omenjenih vojakov in članov civilne policije, ki so prekoračili mejo, so podali izjave, ki bi jih lahko tudi objavili, in v katerih odkrito in jasno izjavljajo, da so prekoračili demarkacijsko črto. Zato se morajo vzroki «občutka globoke preplašenosti», nad katerimi se pritožuje gen. Airey, iskati samo v obnašanju obmejnih organov, ki so odvisni od ZVU.

Navedli bomo le nekatere primere. Na prehodu Colombini so 4. 1. 1948 trije britanski vojaki z jeepom prekoračili demarkacijsko črto. Pridržali so jih jugoslovanski kontrolni organi in jih izpustili istega dne. 6. 1. 1948 je bilo slišati strele s hriba Sv. Jurija, ki je oddaljen 500 m od demarkacijske črte v bližini vasi Beneša (angloameriško področje). Štiri izstrelki so padli na ozemlje, ki ga upravlja JA. 14. 1. 1948 sta dva jeepa z zavezniškimi vojaki in z agentom civilne policije, oborozenimi s strojnicami prekoračili demarkacijsko črto pri Skrlacah (Skofije) za 20 m. Ko so jih jugoslovanske obmejne straže ustavile, so se vrnili na angloameriško področje. Na tozadevno protestno noto VUJA-e je ZVU 29. januarja 1948 med drugim odgovorila:

«Ugotovilo se je, da so se incidenti, ki jih omenja v prvem in tretjem paragrafu nota komisije vojaške uprave JA, v resnici dogodili zaradi nepozornosti osebja, o katerem je govora. Iz tega vzroka izraza ZVU svoje obžalovanje in je dala nalog, da se ti incidenti več ne dogodijo».

V istem odgovoru priznava ZVU, da je možno, da so štiri izstrelki, ki smo jih omenili, prišli s streliščа, ki je na tamkajšnjem področju.

V svoji noti od 12. 3. 1948, ki odgovarja na jugoslovanski protest zaradi kršitve demarkacijske črte s strani Angloameričanov, priznava ZVU, čeprav zanikuje v konkretnem primera odgovornost angloameriških kontrolnih organov, «da so se dogodili primeri, v katerih so vojaki in agenti civilne policije prekoračili demarkacijsko črto med obema področjima».

Dne 11.II.1948 je angleški podčastnik stopil na ozemlje jugoslovanske uprave, kjer so ga pridržali in nato vrnili. ZVU zatrjuje v svoji noti, da so podčastnika ugrabili na njihovem področju, kar pa ne odgovarja resnici, kakor je razvidno iz zapisnika naše obmejne straže. Dne 7.II.1948 so štirje agenti civilne policije v spremstvu minerjev prekoračili demarkacijsko črto in minirali bunker, ki je 25 m na jugoslovanskem področju v kraju Debeli rt. Dne 11.II.1948 so trije agenti civilne policije, od katerih eden oborožen stopili na ozemlje, ki ga upravlja JA blizu Debelega rta. Ustavili so jih približno 150 m od demarkacijske črte jugoslovanski kontrolni organi in jih pridržali. Podčastnik civilne policije Frascone Mario se je na mestu prepričal o pravilnosti gornjih trditev.

V zvezi s temi tremi kršitvami demarkacijske črte je vojaška uprava JA predlagala 12.4.1948, naj se v zvezi s prvim incidentom zaslišijo na mestu priče ene in druge stranke; v zvezi z drugim naj bi se ustanovila skupna komisija z nalogo, da na mestu ugotovi, v katerem od obeh področij je bunker; v zvezi s tretjim incidentom je bila odposlana izjava podčastnika Frascone Mario, ki jo je ta podpisal in kjer je priznal, da se je incident dogodil na področju, ki ga upravlja JA.

ZVU je odgovorila, da se ima v zvezi s prvim incidentom dejanski položaj smatrati za takega, kakor ga je opisala s svoji noti od 12. IV.1948, skupna preiskava pa da ne bi imela nobenega koristnega učinka. Glede drugega in tretjega incidenta pa je zatrjevala, da demarkacijska črta, kakor je bila določena z devinskim sporazumom, poteka na oni točki drugače, kakor to smatra vojaška uprava JA. Na predlog vojaške uprave JA, da bi se ustanovila skupna komisija, je ZVU odgovorila dobesedno:

«ZVU pa na žalost ne more pristati na predlog vojaške uprave JA za imenovanje skupne komisije, ki naj bi ugotovila odgovornost za incident od 7.11.1948».

Iz zgornjega je jasno, da gre vedno in ob vsakem primeru za kršitev demarkacijske črte po angloameriških kontrolnih organih. Jasno je torej razvidno, posebno glede jugoslovanskega predloga za imenovanje skupne komisije popolno pomanjkanje dobre volje ZVU za sodelovanje za ugodno rešitev vprašanja incidentov.

Ne morem si kaj, da ne bi ugotovil, da se skušajo v poročilu Organizaciji združenih narodov poudariti samo ona dejstva, o katerih se zdi, da vsebujejo elemente, ki bi lahko podprli tezo ZVU, dočim se ne omenjajo desetine drugih dejstev, ki že na prvi pogled kažejo, kdo je odgovoren za incidente. O tem priča številna korespondenca glede tega. V nekaterih primerih ni angloameriška vojaška uprava sploh našla načina za odgovor na naše note, ki so na nedvomljiv način pokazale na odgovornost.

Vprašanje: In kar se tiče trditve, da se novinarjem odklanja dovoljenje za vstop na jugoslovansko področje?

Odgovor: Kar se nas tiče, lahko vsi državljani Tržaškega ozemlja, ki imajo redne osebne izkaznice lahko ne glede na svoj poklic svobodno potujejo na obeh področjih, dočim je ZVU vztrajala in vztraja na tem, naj bi se v dogovor vnesla določba, ki bi omejevala svobodno kretanja državljanov Tržaškega ozemlja.

V istem dogovoru je jasno opisan postopek, ki se ga morajo držati tujci ne glede na svoj poklic, da dobijo dovoljenje za vstop na naše področje ali obratno. Se nikoli niso tržaške oblasti predložile VUJA-i kakršno koli prošnjo za tuje novinarje na podlagi tega postopka. V času, ki se nanaša na poznejšo dobo, nego je ona, o kateri govori poročilo gen. Aireya, so prišli k nam številni novinarji, ki so se podvrgli normalnemu postopku in so se prosto kretali po vsem področju cele dneve in v polni svobodi. Pozneje pa so pisali tudi o rečeh, ki jih niso nikoli videli.

Zavezniški dopisniki niso n. pr. mogli «prisostvovati procesu številnih oseb povezanih z rimsko-katoliško cerkvijo» iz enotstavnega vzroka, ker niso angloameriške oblasti napravile normalnih korakov, ki so potrebni za dovoljenja za jugoslovansko področje.

Kar se pa tiče spremstva, ki naj bi ga dodali novinarjem, ki so prišli na mojo tiskovno konferenco leta 1947, ti novinarji sami niso opazili nobenega spremstva in so lahko svobodno potovali, kamor so želeli, kakor je razvidno iz člankov, ki so bili objavljeni v nekaterih njihovih listih.

Vprašanje: Kaj nam lahko poveste o gospodarskih dogovorih med VUJA in ZVU in posebno še o trditvi generala Aireya, da je od teh dogovorov imelo korist predvsem prebivalstvo jugoslovanskega področja»?

Odgovor: Točno je, da se gospodarski komisiji obeh vojaških uprav sestajata vsakih petnajst dni in to na pobudo in pritisk VUJA-e, toda ravno tako je res, da je prišlo do malo konkretnih rezultatov. Bolje pa bi bilo poudariti pičle rezultate in odgovornost, ker ni prišlo do bistvenih dogovorov v interesu prebivalstva vsega Tržaškega ozemlja: zato je težko razumeti, kakšnih koristi je bilo deležno prebivalstvo jugoslovanskega področja.

Ob tej priliki moram ponovno poudariti, da je VUJA vedno branila načelo svobodne izmenjave blaga med obema področjema Tržaškega ozemlja in svobodno zaposlitev delovne sile na ozemlju, in da se tudi sedaj bori proti uvedbi gospodarske meje med obema področjema, ki jo je vsilila ZVU, ki je s tem kršila določbe mirovne pogodbe z Italijo. Potrebno je ugotoviti, da smatra ZVU jugoslovansko področje kot inozemstvo in ne kot sestavni del Tržaškega ozemlja.

ZVU zahteva n. pr. plačilo v dragocenj valuti, to je v dolarjih — odnosno v dragocenem blagu — in ne s proizvodi z jugoslovanskega področja. Upoštevajoč, da izhajajo največji viri jugoslovanskega področja iz poljedelstva in ribolova, sledi, da je sleherna trgovina med obema področjema onemogočena.

V potrdilo vsega tega bi bilo dovolj sklicevati se na izjave polk. Parsonsa, voditelja anglo-ameriške delegacije, ki je glede možnosti izvoza z anglo-ameriškega področja na jugoslovansko področje Tržaškega ozemlja izjavil na sestanku obeh komisij, ki je bil v Kopru 3. V. 1948, da je iz Trsta možno izvažati praktično samo apnenec in apno, ki sta edina izvirna proizvoda Trsta in po mnenju anglo-ameriških izvedencev edina, ki se lahko izmenjata s proizvodi jugoslovanskega področja!

Upamo, da vam prihodnje poročilo gen. Aireya ne bo dalo prilike me ponovno intervjuvati in me prisiliti na take komentarje, kakor so današnji.

Komisija za premirje v Palestini

GROMIKO ZAHTEVA sovjetsko udeležbo

Imperialistične spletke, da bi vprašanje rešili v svojo korist

LAKE SUCCESS, 11. — Da današnji seji Varnostnega sveta je prišlo do napetosti, ko je sovjetski delegat Gromiko zahteval, naj se k vojaškim opazovalcem ZDA, Francije in Belgije, ki sestavljajo komisijo za premirje v Palestini, pridružijo tudi sovjetski vojaški opazovalci. Gromiko je načel to vprašanje že na seji Varnostnega sveta pretekli ponedeljek in ga je danes znova načel. Pripomnil je, da upa, da se Varnostni svet ne bo protivil, da pošlje v Palestino tudi Sovjetska zveza čeprav skrčeno število svojih časnikov kot vojaške opazovalce v komisijo za premirje. Ameriški delegat se je izognil takojšnji diskusiji o tem vprašanju, tako da bo Varnostni svet isto rešil na prihodnji seji v torek.

Danes zjutraj ob 6 uri se je pričelo premirje. Vlada Sirije in Libanona je izjavila, da so napadali Židi še po 8 uri, zaradi česar so sirijske čete odgovorile tudi od svoje strani z ognjem. Obe sovražni stranki sta pač poskusili v zadnjem trenutku izvojevati in zavzeti čimboljše vojaške položaje. Tako so napadali Arabci pri Ramlehu, Židi pa so jim bombardirali Damask, kjer so vrgli tri tone bomb. Mednarodni Rdeči križ je v Tel Avivu ugotovil, da so Arabci izvršili zadnje bombardiranja tega mesta z velike višine, s katere ni bilo mogoče ločiti vojaških od civilnih objektov.

Kot na povelje so se vse arabske države pritožile pri Bernadottu, da so Židi kršili premirje, ki pa je odgovoril, da mu o teh kršitvah ni nič znanega in da ni umestno pretiravati krajevne incidente, ki so v takih primerih naravni.

Arabski tisk že sedaj na splošno poudarja, da bo nemogoče doseči v 30 dneh rešitev palestinskega vprašanja, če niso tega izvedli v zadnjih 30 letih. Arabci stojijo kljub sklepu OZN, ki ustanavlja židovsko državo, na stališču, da mora ostati Palestina nedeljiva in da bodo ponudili Židom v okviru Palestine samo široko avtonomijo.

Bernadotte se je v spremstvu švedskega in norveškega polkovnika sestal v Ammanu s predstavniki arabske lige. Zdi se, da so razpravljali o vprašanju židovskega naseljevanja v času premirja. Bernadotte bo predložil Varnostnemu svetu ureditev vprašanja, ali naj dovoli naselitev židovskih deklet, ki jih smatrajo arabski politični krogi za še bolj nevarne kakor židovske mladince.

Finska vlada je priznala Izrael. Podtajnik angleškega zunanjega ministrstva Mayhew pa je v zbornici izjavil, da Anglija med premirjem ne bo razpravljala o priznanju židovske države.

Ladja zadela ob mino

KOPENHAGEN, 11. — Danska ladja «Koebenhan», ki je prevažala potnike med Kopenhagnom in Aalborgom, se je potopila, ker je zadela ob morsko mino 30 milj južno od Limfyordena.

Poročajo, da so mornarji utegnili rešiti ljudi samo z dvema rešilnima čolnoma. Takoj po brodolomu so priša na mesto letala in ribiške ladje. Po zadnjih vesteh se je rešilo 268 oseb. Ladja je jela 400 potnikov. Nadaljuje se reševalna akcija.

Slovenski priimki v Trstu „sumljivi“

Neki fašistični dnevnik se je po drugem poročilu generala Aireya tako ohrabril, da je začel pisati, da gre že zopet za nekakšno sumljivo zadevo, kajti nekatere častne sestre, ki imajo slovenske priimke, so prijavile oblastem osnutek neke nove zadruge. Temu fašističnemu listu vzbujajo namreč že sami slovenski priimki razna sumničenja, kajti kakor se še zelo živo spominjamo je tudi rajnki duče na osnovi rasne teorije iztrebljal vse, kar je pri nas le malo dišalo po slovanstvu. Zato omenjeni list opozarja na te slovenske priimke «višje oblasti».

General Airey, ki tako vneto trdi, da je zaščitnik osnovnih človečanskih pravic, je torej povzročil s pripovedovanjem o «rasnih nagibih», ko govori o Slovencih takšno vzdušje v Trstu, da nekateri rasisti, ki jim posebno demokristjanski tisk tako rad ustvarja ugodna tla, plavajo že na veliko v požrešnih rasističnih vodah. Na ta način smo v Trstu prišli že tako daleč, da je dovolj nositi slovenski priimek in glejte — že ste osumljeni pri «višjih oblasteh» ter ne smete niti ustanavljati nikakršnih gospodarskih ustanov. Slovenci naj bi bili torej neka nižja rasa, rasa na indeksu ali kaj podobnega, kakor na primer črnci v blaženi ameriški, zapadni demokraciji.

Za Luciom Agaccijem so se torej začeli vrstiti tudi drugi. Zato menimo, da je skrajni čas, da odgovorni vse takšne in podobne izpade z odločnimi merami že enkrat prepečijo!

Tako se tolažijo

Po De Gasperijevi zmagi, posebno pa po tisti sramoti, ki so jo doživele vse «italijanske» stranke v sestavu Giunte, Lege, Camere del Lavoro itd., (ki so seveda vedno iste), je začelo med njimi prerekanje. Seveda te razprtije radi čimbolj prikrivajo, vendar pa kljub temu prihajajo do izraza v tej ali oni obliki.

Zaradi teh razprtij se na primer še sedaj niso izvršile volitve v Legi. Demokristjanski baron Rinaldini se prepira z republikanci zaradi grada pri Sv. Justu, krščanska demokracija kot taka pa se preriva zaradi mest v lokalni upravi z republikansko akcionistično stranko, ki ji na primer tudi pridige jezuita Lombardija niso do kraja ugajale, češ da so mobilizirali zase vero. Liberalci kričijo na tržaškega «župana» Mianija, ki je dovolil Lombardiju zborovanje na trgu Unità, in pretijo, da bodo tisto «premirje», za katerega so se v sklopu Giunte zmenili, razdrli.

Mnogo je seveda še dosti hujših razprtij, za katere je javnosti teže izvedeti. Dejstvo pa je, da se vedno bolj zavedajo te svoje nesloge in slabitve njihovih pozicij, ki so njena posledica. Zato bi to dejstvo hoteli na nekakšen način prikriti.

Začeli so pisariti, kako prav zo prav pri njih ni razprtij temveč da so v nasprotnem taboru. Tako pisarijo, da je SIAU v nekakšni krizi, ne samo SIAU temveč vse demokratično gibanje v Trstu. Seveda jim tega nihče ne verjame in celo kvalunkvisti od časa do časa v svojem tedniku tako-le mimo grede (najbrž jim uide) postavljajo kompaktnost in slogo Slovansko-italijanske antifašistične unije vsem tržaškim italijanskim nacionalistom za vzgled. Ti nacionalisti pa so morali iti celo k samemu Sforzi po zdravila za svojo najnovejšo bolezen. Sforza jim je seveda obljubil hribe in doline. Upamo, da jim ne bodo pomagale mnogo.

URADNO POTRJENA VEST O OGROMNI KRAJI, KI SO JO IZVRŠILI POLICAJI

Aretirali so 9 agentov „najboljše na svetu“ zaradi kraje bakra v lesnem pristanišču

Pokradli so za 12 milijonov lir angloameriškega bakra

TRST, 11. — *Že danes zjutraj so začele krožiti govorice o velikanskih tatvinah bakra v lesnem pristanišču pod Škednjem. Po teh govoricah so tatavi izmaknili za okrog 12 milijonov lir anglo-ameriškega blaga, v glavnem bakrene rude. Že zjutraj je bila javna tajnost, da je zapletenih v to velikansko tatvino tudi več civilnih policajev pristaniške, železniške in carinske sekcije.*

Šele pod noč je tiskovni urad policije izdal uradno poročilo, v katerem priznava, da so se že več dni dogajale tatvine v lesnem pristanišču, od koder so tatovi odnašali velike množine bakra v vrednosti več milijonov lir. Poročilo pravi nadalje, da je policija aretirala več civilistov in da je poleg njih aretirala tudi 7 civilnih policajev, dočim sta bila dva začasno odstranjena iz službe. Policijska preiskava se nadaljuje.

Le po nekaj mesecih presledka, v katerem je bila policija zaposlena z drugimi opravili, največ v zvezi s 1. majem, imamo zopet priliko slišati o velikih škandalih, v katere je zapletena «najboljša na svetu», kakor do sedaj v skoro vse škandale večjega obsega.

Po tihotapstvu velikega obsega s tobakom, premogom, po kraji vagonskih množin sladkorja, se je policija sedaj lotila še kraje dragocenih rud. Zanima nas vedeti, kako bodo general Airey in vsi tisti, ki jo hvalijo, spravili v sklad svoje poročilo o civilni policiji s temi dejstvi, ki prihajajo periodično na dan in nam pokažejo te njegove ljubljence v pravi luči.

Angleži ovirajo povratek poljskih otrok v domovino

VARSAVA, 11. — Poljska vlada je preko svojega pooblaščenca generala Viktorja Grosza obtožila oblasti britanskega okupacijskega področja v Nemčiji, da ovirajo povratek v domovino poljskih otrokom, ki so jih nacisti internirali v Nemčijo.

Po uradnih podatkih se je povrnilo v domovino 20.000 otrok, ki so bili v sovjetski coni in 6000 otrok vseh drugih okupacijskih con od 200.000, ki so jih nacisti internirali. Poljski vladni pooblaščenec je dodal, da so iz obtožbe izvzete vojaške oblasti francoske in ameriške cone.

Vedno večji pritisk na kmete v Italiji

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 11. — Italijanska vlada je danes izdala nekatere zelo resne ukrepe, ki so naperjeni proti kmetom in proti milijonom najemnikov. Prvi ukrep se nanaša na obdelovalne nagrade, ki jo morajo plačati gospodarji onim kmetom, ki plačajo najemnino za zemljišče z žitom. V času ko je bil minister za poljedelstvo komunist Gullo, se je ta nagrada računala s 50% na ceno žita. Sedanji demokristjanski poljedelski minister Segni pa je znižal to nagrado najprej na 33%, a danes na 25%. Uradno poročilo pravi, da bo s prihodnjim letom ta nagrada popolnoma odpravljena.

Kar se pa tiče stanovanjskih najemnin, je vlada sporočila, da bo predložila skupščini pred poletnimi počitnicami načrt o povišanju najemnin. Zdi se, da se hoče vlada čimprej oddolžiti velikim gospodarjem hiš za «nepristransko» pomoč, ki so jo ti nudili demokristjanom ob volitvah. Ta novi povišek bo v resnici samo v prid velikim gospodarjem stanovanj, ker bodo srednji in mali gospodarji morali plačevati 4% davek na najemnino. Največ pa bodo morali trpeti najemniki.

Danes je v skupščini govoril Nenni. Predvsem se je dotaknil vprašanja vladne zunanje politike. Poudaril je, da je Marshallov načrt «tehnično sredstvo kapitalističnega prenovljenja in nerazdružljiv s Trumanovo doktrino in politiko zapadnega bloka. Osnovanju tega bloka se bomo uprli — je dejal Nenni — naj stane kar stane, če smem uporabljati izraz, ki je tako priljubljen De Gasperiju. Ce mi socialisti sprejmemo ta blok, pomeni, da bomo postali sokrivci pri politiki vojnega hujskaštva proti Sovjetski zvezi! Omenil je, da je vsa politika Sforze prepretena z bojaznijo pred boljševizmom. Tega so se bali že 1918-19 leta tedanji generali, ki so pravili, da je prava nevarnost za zapad boljševizem in ne več Nemčije. Dejal je tudi, da mnogi politiki, generali in ministri zapada bodi danes pišejo v svojih dnevnikih, da «njihov sovražnik ni fašizem, temveč komunizem. Nočemo imeti nič skupnega s tako politiko — je nadaljeval Nenni — mi postavljamo vprašanje nerazdružljivega miru. V zaključku je opozoril parlamentarno večino, naj se ne zanaša preveč na volivne zmage, ki so minljive.

Protirevolucionarne sile — je zaključil Nenni — lahko imajo začasne uspehe, ki pa ne morejo ustaviti zgodovine.

E. MILIC

Volivno polovanje Trumana

NEW YORK, 11. — Tass sporoča, da zavzema Trumanovo potovanje po zapadnih državah ZDA vedno bolj značaj volivne turneje. Čeprav je zatrjeval predsednik Truman, da gre za nepolitično potovanje, se v svojih govorih zaletava v republikance in jih dolži, da so samo oni krivi povišanja cen, pomanjkanja stanovanj in drugih dejstev, ki so povzročila odpor ameriškega ljudstva.

Glede na to je član ameriške zbornice Halleck izjavil tisku, da smatra ameriško prebivalstvo, da je Truman najslabši predsednik, kar so jih ZDA kdaj imele. Republikanski senator Wherry pa navaja, da poskuša Truman prikazati demokratično stranko kot zagovornico interesov ljudskih množic, republikansko stranko pa kot nasprotnico te politike. Samega sebe pa predstavlja Truman kot zaščitnika delavskega gibanja in zvrača glede odobritve Taft-Hatleyjevega zakona krivdo zopet samo na republikance.

PRAGA. — V češkoslovaško prestolnico je prispel novi poslanik Jugoslavije Marij Stilonović.

Obsedno stanje proglašeno v Peipingu

Protestna zborovanja in stavke tisočev dijakov proti ameriški politiki na Japonskem — Pričakuje se nova ofenziva osvobodilne vojske

NANKING, 11. — Dopisnik lista «Nankingyepao» poroča iz Peipinga, da so visokošolci trinajstih univerz in srednji šol v Peipingu in Tientsinu napovedali stavko dveh dni ter organizirali protestne demonstracije in zborovanja proti ameriški politiki na Japonskem. Prišlo je do pretepa med tremi tisoči študentov in policijo. Policija je ranila veliko število visokošolcev univerze v Peipingu. Oblasti so napovedale obsedno stanje. Dijaki treh največjih srednjih šol Nankinga so sestavili protest proti izjavi ameriškega poslanika Stewarta glede «protiameriškega delovanja» na Kitajskem. Protest pravi, da je študentski pokret proti ameriški politiki na Japonskem, pokret vsega kitajskega ljudstva, ker ameriška politika na Japonskem krši potsdamske sklepe, pospešuje obnovo japonskega imperializma in poostruje državljansko vojno na Kitajskem.

Iz Severnega Sensija poročajo, da se pričakuje v bližnji dneh veliko napredovanje ljudske vojske, ki je utrdila svoje položaje po veliki spomladanski ofenzivi. Veliki uspehi na vojaškem in na političnem področju bodo omogočili poletno ofenzivo, ker so se kuomintangove čete umaknile proti jugu.

Nemško vprašanje naj se reši sporazumno s Sovjetsko zvezo

Priporočila Mednarodnega odbora za evropska vprašanja
Bidault se opravičuje - Ostra debata v francoski zbornici

PARIZ, 11. — Velik odpor, ki je nastal zaradi londonskih sklepov, je razviden tudi iz listine, ki jo je mednarodni odbor za evropska vprašanja poslal vsem predsednikom vlad in zunanjim ministrom bivših zavezniških držav.

V tej listini priporoča imenovani odbor, da je treba gledati predvsem na to, da se reši nemško vprašanje s privoljenjem Sovjetske zveze in da je treba vse bolj upoštevati možnost nove nemške nevarnosti, kar so zanemarjali zapadni zavezniki, zlasti Američani

Nadzorstvo Porurja, tako navaja navedena listina, se omejuje samo na rezdelitev premoga, koksa in jekla, ne pa na proizvodnjo samo. To nadzorstvo ne daje jamstva proti morebitni obnovitvi nemške industrijske nadvlade, zlasti glede Francije in Beneluxa. Množine premoga in jekla, kakor ga londonski sklepi določajo Franciji in državam Beneluxa, bi postavila te države v položaj manjvrednosti.

S tem v zvezi opozarja navedeno poročilo na pomen ameriških kapitalov, tako uradnih kot zasebnih, ki jih ameriški krogi nalagajo v obnovo nemške industrijske sile. Listina vidi v vsem tem nujno potrebo ustanoviti Nemčijo, ki bi bila tako pod vplivom zapadnih, kakor tudi vzhodno evropskih držav, da bi na ta način postala zvezna točka vseh teh sil.

Tudi po tem poročilu ni čudno da so vsi napredni francoski krogi in pravi domoljubi zaskrbljeni zaradi sedanje smeri francoske zunanje politike, ki jo vodijo francoski socialisti in radikali v družbi demokristjanov in ob ironičnem zasmehu degolistov.

Kompromis, ki so ga sklenili socialisti in demokristjani glede vprašanja laičnosti šol, t. j. da zasebne, še manj verske šole ne smejo prejemati državnih podpor, je skrajšal diskusijo v zbornici.

Tako je prišla na dnevni red današnje seje diskusija o francoski zunanji politiki. Bidault je podal poročilo o londonskih sklepih. Priznal je, da ne more rabiti izrazov navdušenja in se je opravičeval, da je glede na polom mednarodne konference o Marshallovem načrtu prišlo pač samo do tristranskih razgovorov, t. j. med ZDA, Anglijo in Francijo, ter kasneje tudi Beneluxom. V Londonu, kjer so bila pogajanja dva meseca in da se je Francija po njegovih izjavah proti načrtom ZDA in Anglije branila kolikor je mogla.

Nato je Bidault omenil, da so bila v Londonu na dnevnem redu tri vprašanja: Porurje, varnost Francije in organizacija Nemčije, in da je prišlo do sporazuma samo glede Porurja, med tem ko je glede ostalih dveh vprašanj londonska konferenca izrekla samo «priporočila». Pri tem je Bidault poudaril, da je vztrajal Molotov že od julija 1946 na enotnosti Nemčije in da mora biti Porurje povezano z vso Nemčijo, da do tega ni prišlo in da ZDA in Anglija niso pristale tudi sedaj na mednarodno upravo, temveč da je Francija dosegla največ, kar je mogla, in sicer sporazum glede mednarodne razdelitve porurske proizvodnje.

Tudi glede varnosti Francije je bil Bidault zelo malobeseden in je dejal, da se mora Francija zadovoljiti s tem, da zapadne sile ne bodo izpraznile Nemčije do tedaj, dokler ne bo vzpostavljen v Evropi mir. Zavedajoč se, da ta rešitev ne pomeni za Francijo uspeha in še manj jamstvo proti morebitnemu novemu nemškemu napadu, je Bidault, s tem da je izrazil upanje, da se bo Sovjetska zveza v kratkem pridružila k ostalim zaveznikom in pristopila h končni ureditvi nemškega vprašanja, hkrati priznal, da je Francija glede na svoj zemljepisni položaj vezana v prvi vrsti na sporazum z vzhodnimi sosedi Nemčije in da je glede na sedanji mednarodno-politični položaj ravno v vprašanju svoje varnosti popolnoma izolirana.

Končno je Bidault izjavil, da je vlada zares napravila v Londonu koncesije, da pa vendar predlaga odobritev londonski sklepov.

Takoj za Bidaultom je govoril De Moustier, poslanec republikanske stranke svobode, ki je ostro kritiziral francosko zunanjo politiko. Vladi je očital, da ni zadostno poučila komisije za zunanje zadeve v mednarodnem političnem položaju Francije. Boji se tudi, da bo ustanovitev vlade v Frankfurtu izzvala ustanovitev nemške vlade za vzhodne pokrajine, vključno Berlin. Končno je De Moustier izjavil, da sedaj lahko pove, da bi bilo sovjetsko mogoče razširiti francosko-sovjetsko prijateljstvo na zvezo treh držav in sicer tudi z Anglijo. Ob priliki svojega potovanja z De Gaullom v Moskvo mu je sam Stalin povedal, da je predlagal Churchill, naj se sovjetsko francoski dogovor razširi tudi na Anglijo.

Do incidentov je prišlo, ko je govoril komunistični poslanec Billoux in ugotovil, da De Gaulle ni imel razloga kritizirati Bidaultovo politiko, ker je sedanja politika dejansko De Gaullova politika in da zanima slednjega samo vojna. Pri teh besedah je nastal v zbornici velik krik. Nato je Billoux poudaril, da s je Francija v Londonu dokončno odpovedala reparacijam, jamstvu za svojo varnost in da je pristala tudi za zniževanje dobav premoga, poleg tega pa bi s sprejemom londonskih priporočil podpirala one, ki hočejo napraviti iz Nemčije ognjišče nove vojn. Billoux je nato predočil zbornici, da bi nasprotno politika, ki jo izvaja Sovjetska zveza, doprinesla k plačilu reparacij, uspešni kontroli Nemčije in resnični varnosti Francije. Na ta način je bilo francosko ljudstvo ogoljufano. Billoux je še zagovarjal ljudske demokracije, ki so se uprle Marshallovemu načrtu in si s tem ohranile svojo politično in gospodarsko svobodo.

Velike izgube grških monarhofašistov

ATENE, 11. — Agencija Tanjug je objavila poročilo štabnega načelstva demokratične vojske. Poročilo pravi, da so v tem mesecu enote demokratične vojske imele huda boje v zapadni Makedoniji in v severnem Epiru. V teh borbah so monarhofašisti utrpeli velike izgube: 2300 mrtvih vojakov in oficirjev, uničenje dveh letal, treh tankov, 70 kamionov, 14 železniških vagonov in dveh lokomotiv. Enote demokratične vojske so poleg tega uničile 40 tunelov in 23 mostov. Močan oddelek partizanov je napadel mesto Nigrita in likviderial strojniško postojanko v sredini mesta. Drugi oddelek je zasedel trg Echinos. Veliko število prebivalcev se je pridružilo demokratični vojski.

Monarhofašistični krogi javljajo, da so na epirski fronti v teku precej obsežni boji. Demokratični oddelki napadajo v pokrajini Nurgene, Zagorja in Souli.

Izredno dobra žetev v ZSSR

MOSKVA, 11. — TASS poroča, da se je v pokrajinah osrednje Azije pričela žetev. Predvidevajo, da bo letošnji pridelek mnogo višji od lanskega tudi zaradi tega, ker so v kolhozih uporabljali umetno oploditev.

Se posebno dobra letina je v južni Ukrajini, kjer je maljski dež prispeval k dobri rasti žita.

Poročajo, da so traktorske postaje letos dobile veliko število novih modelov strojev za žetev.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Njegov zgled je ostal živ!

Tov. Kolarič se je rodil leta 1909 pri Sveti Barbari kot sin proletarske družine.

Že 1927 je bil zaradi svojega zglednega obnašanja sprejet v vrste komunistične mladine. V kratkem je postal vodja mladine. Že 1928 je bil sprejet v komunistično partijo.

10. avgusta 1930 je tržaška fašistična policija vdrla v njegovo stanovanje, toda hladnokrvnost matere in njegovega brata ga je rešila. Mati je namreč rekla, da ga ni doma, medtem ko mu je brat skrivaj dal vrv, po kateri se je skozi okno spustil na vrt.

Umaknil se je v Jugoslavijo. Tudi tu ga je zasledovala policija;

oditi je moral v Avstrijo. Ostal je brez sredstev, brez obleke in brez sveze. To je javil domov in njegovi tovariši iz Svete Barbare so mu poslali nekaj denarja ter naslov za svezo v Parizu.

Ko je 1931 leta dokončal v Parizu partijski tečaj, se je vrnil v aprilu 1932 v Trst kot funkcionar pokrajinskega komiteta. Za kratko dobo se je ponovno vrnil v Pariz; toda kmalu se je vrnil ter po vsej Koprščini organiziral množično antifašistično gibanje, ki se je na koncu prelevilo v množično demonstracijo proti davkom v Kopru. Isto je napravil tudi v Dekanih s sodelovanjem okoliških vasi.

Ko je organiziral podobno demonstracijo v večjem obsegu v Trstu, ga je izdal tajni agent politične policije Tarlao Nino iz Milj.

Ko se je 12. julija 1932 vračal s kolesom z nekega sestanka v Bistrici, ga je policija aretirala pri Sv. Ani. Posebno sodišče v Rimu ga je obsodilo na 12 let ječe in pozneje, da se ne bi vrnil med svoje soborce, so mu prisodili še pet let konfinacije na otoku Ventotene, od koder se je vrnil po padcu fašizma.

Odšel je v partizane, toda kmalu je moral na delo v Trst. S tov. Frausinom in drugimi je organiziral GAP in druge organizacije.

Zaradi izdajstva nekega slabotnega tovariša, ki je bil aretiran, so ga skupno z drugimi tovariši aretirali 1944 v bližini Tržiča.

Kljub nečloveškemu mučenju nacifašističnih rabljev ni izdal ničesar, nasprotno je bodril in opogumljal še ostale tovariše.

13. junija 1944 so ga fašistične zveri umorile.

Umrl je sicer, toda njegov zgled je ostal živ in ta zgled je v vspodbudo vsem njegovim tovarišem in vsemu tržaškemu ljudstvu v borbi proti imperializmu, ki skuša ponovno zasužnjiti našo zemljo in naše ljudstvo.

SLAVA PADLIM BORCEM!

Zakaj jih ne aretirajo?

Že večkrat smo poudarjali, da je civilna policija slepa in gluha, kadar bi morala aretirati tiste razgrajače, ki napadajo antifašiste in delavstvo ter nemoteno vdirajo v njihova stanovanja.

Ker so bile zaman vse dosedanje pritožbe, je «Lavoratore» v svoji včerajšnji številki prinesel imena nekaterih razgrajačev. Ta imena so že precej časa znana tudi policiji, pa jih do danes kljub temu še ni aretirala.

V neko stanovanje v ul. dei Fabbri je vdrl med drugimi tudi Porcelucci Alfredo, star 19 let in ki biva v ul. Trauner 5. V ul. Fontanone je poleg Porcellucija vdrl še Marino Magnani, ki je zaposlen pri garaži v ul. dei Fabbri št. 3. Z njima je bil tudi Tonci Jelušič, istrski begunec, ki je znan tudi pod imenom Toni dalmato. Na stopnicah so stražili poleg drugih tudi Penzo Alfieri in Nicolino Soldano.

Poleg navedenih pa so znana policiji tudi imena drugih napadalcev in mnoge podrobnosti, ki so jih policiji navedli napadenci. Vse te podatke ima tudi «Special Branch». Pričakujemo, da se bo policija vsaj sedaj zganila in aretirala krivce. Saj so tako nagli za aretacije, ko gre za preprečenje razširjanja dovoljenih antifašističnih lepakov. Sedaj naj se pokažejo!

Jutri izide naš list na štirih straneh

KRIVIČNA OBSODBA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Okupacijska VU se strinja s fašističnim terorjem nad Slovenci

ZALOŽNIŠTVO PRIMORSKEGA DNEVNIKA OBSOJENO NA 35.000 LIR GLOBE, ČEŠ DA JE BREZ DOVOLJENJA URADA ZA DELO ZAPOSLILO SEDEM NAMEŠČENCEV — «TUJCEV», MED KATERIMI STA DVA IZ SAMEGA TRSTA, SKORO VSI OSTALI PA PRIMORCI — MED TEM KO DOBIVAJO ESULI DOVOLJENJA BREZ VSAKIH OVIR

Šele včeraj dopoldne — po dolgotrajnem razmišljanju od skoraj meseca dni po končanem sodnem postopku pred vojaškim sodiščem — je vojaški sodnik kap. Leaning izrekel obsodbo založništva našega Dnevnika, ki ga je bil urad za delo prijavil, da je prekršilo ukaz št. 72 in brez njegovega dovoljenja zaposlilo nekaj novinarjev in 7 tehničnih uradnikov in nameščencev. Po kratki, zelo šibko utemeljeni in popolnoma nezadostni obrazložitvi, je kap. Leaning izrekel obsodbo, s katero se založništvo Primorskega dnevnika obsoja na plačanje globe po 5000 lir za vsakega sedanjih nameščencev (skupaj 35 tisoč lir), za katere je založništvo vložilo prošnjo na urad za delo za dovoljenje za zaposlitev, ki pa je bila odbita, češ da so nameščenci «tujci», čeprav sta dva rojena v samem Trstu, skoro vsi ostali pa na področju Julijske krajine. Po drugi strani pa je kap. Leaning naše založništvo oprostil krivde glede novinarjev, ki se morajo smatrati v pogledu izvrševanja predpisov omenjenega ukaza za pripadnike svobodnih poklicev ter v pogledu namestitve niso dolžni imeti dovoljenja urada za delo, temveč zadostuje, da so vpisani v tukajšnji novinarski zbornici. Razen tega je vojaški sodnik upošteval, da je obtoženo založništvo, ki ga je na razpravi zastopal njegov ravnatelj tov. B. Zagar, postopalo v dobri veri (buona fede) zanašajoč se na zagotovitve načelnika tiskovnega urada vojaške uprave maj. Sassona, ki se je glede zaposlitve novinarjev in ostalega zaupnega osebja zaposlenega pri časopisju postavil na stališče našega založništva, ki je poleg tega poudarilo, da se omenjeni ukaz tudi sicer ne more aplicirati avtomatično in šablonsko na tukajšnje slovenske novinarje in drugo uradništvo, zaposleno pri časopisju, ker so zaradi 25-letnega fašističnega terorja primorski in tržaški Slovenci ostali brez vseh šol v svojem lastnem materinskem jeziku in se zaradi tega slovenskega književnega jezika niso sploh mogli naučiti, takò, da bi ga obvladali v tisti meri, ki je potrebno za uspešno sodelovanje pri slovenskem časopisju.

Zato pripominjamo k tej najnovejši obsodbi okupacijskega sodišča sledeče:

1. Predpisi o obveznosti glede delavskih knjižic in dovoljenja urada za delo, ki lahko po svoji volji odreja, kdo in kateri novinar je lahko zaposlen pri katerem koli časopisu, se niso niti pod fašizmom uveljavljali. Kljub temu pa je smatrala okupacijska vojaška uprava, da se morajo ti predpisi izvajati sedaj, v četrtem letu po končani zmagi nad fašizmom in izbrala za to ravno edini slovenski tržaški dnevnik kot prvi, ter je šele z včerajšnjo obsodbo od tega načela odstopila.

2. Okupacijsko vojaško sodišče sploh ni upoštevalo, da sta na primer dva nameščenca od omenjenih sedmih, zaradi katerih je založništvo obsojeno, rojena v Trstu in sta torej prava in pristna Tržačana ter da so ostali skoraj vsi rojeni na področju bivše Julijske krajine in da jim kljub temu (niti tema dvema Tržačanoma!) urad za delo ni dal dovoljenja za zaposlitev, medtem ko istočasno daje takšna dovoljenja stotinam in tisočem esulom iz prav istega področja bivše Julijske krajine, kakor tudi številnim osebam iz notranjosti Italije.

3. Sodišče dalje ni upoštevalo vsakomur jasnega dejstva, — čeprav podobne primere ukaz št. 72 predvideva, — da pač noben časopis (najmanj pa če je glasilo katerega koli političnega gibanja) ne more jemati v službo osebja, ki bi mu ga odredil urad za delo, temveč samo takšne osebe, v katere ima zaupanje. Za te primere pa ukaz št. 72 ne predvideva nikakršnega dovoljenja urada za delo niti obveze glede delavskih knjižic. Kolikor nam je znano, je to stališče zastopal tudi major Sasson.

4. In slednjič vojaško okupacijsko sodišče sploh ni upoštevalo katastrofalnih posledic 25-letnega fašističnega terorja, zaradi katerih med tržaškimi Slovenci danes primanjkuje izobraženstva z zadostnim obvladanjem slovenskega književnega jezika zaradi česar je naše založništvo še vedno prisiljeno zaposlovati nekatere slovenske izobražence, ki niso ravno iz Trsta in ozemlja.

S tem popolnim ignoriranjem posledic fašističnega terorja nad nami je okupacijska vojaška uprava in njeno sodišče ponovno dokazala, da se strinja s posledicami politike fašističnega terorja nad Slovenci, ker te posledice danes v četrtem letu po naši zmagi nad fašisti še vedno dopušča in kakor se zdi po izbiri ravno našega založništva za prvi predmet pikolovske aplikacije ukaza št. 72, tudi vneto neguje ter se torej s tako fašistično politiko strinja.

Zato smatramo omenjeno obsodbo s celim procesom vred kot nov dokaz tiste sovražne politike naših bivših zaveznikov in sedanjih okupatorjev proti tukajšnjim Slovencem, politike, ki jo tako konstantno in dosledno že tri leta izvaja in ki se tako jasno kakor še nikoli doslej odraža prav v drugem poročilu generala Airey-a posebno pa v njegovih dvomih o potrebi slovenskih šol. Hkrati pa je ta obsodba dokaz, da se predstavniki anglo-ameriškega imperializma pri nas ne poslužujejo samo fašističnih metod temveč da svojo oblast gradijo na posledicah fašističnega divjanja posebno nad tržaškimi Slovenci. Zato vse tržaško slovensko ljudstvo ter vse resnično demokratično italijansko prebivalstvo Trsta proti takšnemu postopanju in takšnim obsodbam odločno protestira, ker pomenijo kršitev vseh mednarodnih sporazumov glede demokratizacije in defašistizacije osvobojenih dežel Evrope, posebno pa kršitev določil mirovne pogodbe z Italijo, ki tržaškim Slovencem zagotavlja resnično narodnostno enakopravnost.

Kam bo šlo 600 delavcev?

Po šestmesečnem tečaju za ponovno strokovno usposobljene nameravajo odpustiti vseh šest sto delavcev, ki so delali na občinskem posestvu pri Domju in pri Orehu

Pod pritiskom velikega števila brezposelnih in pod pritiskom Enotnih sindikatov so okupacijske oblasti in urad za delo uvideli, da tako ne gre dalje in so lansko leto ter v zimi organizirali razna javna dela, ki naj bi zajela večje število brezposelnih delavcev. V okviru teh del je bilo pogozdovanje, ki je imelo popolnoma negativen uspeh, odvažanje ruševin, ki je bilo končno v svojem bistvu brez vsakega haska in nekaj, kar je bilo že v svojem bistvu napačno.

Na občinskem posestvu med mitnico in Domjem ter pri Orehu so zaposlili večje število delavcev raznih strok samo zato, da bi jih zaposlili. S 1. januarjem t. l. pa se je to delo spremenilo v tečaj za ponovno usposobljenje strokovnih moči in sta ti dve podjetji usposabljali 600 že prej strokovno izvežbanih delavcev v vrtnarje. Sicer je neko časopisje pisalo, da bodo ti delavci pozneje ostali na posestvu ter po neki pogodbi z občino v nekem obliku načinu dobavljali mestni občini in sploh mestnemu trgu svoje poljedelske ozroma vrtnarske pridelke. Toda včeraj smo čitali obvestilo urada za delo, ki najavlja, da bodo vsi ti delavci, ki jih je 600, odpuščeni in da se bo začel ponoven tečaj za usposabljanje novih vrtnarjev.

Pri tem se postavlja vprašanje, kako je mogoče, da v Trstu in Tržaškem ozemlju, ki je tipično industrijsko in v drugi vrsti pomorsko mesto, brez zaledja, brez obdelovalne zemlje, ker Kras ne bo nikoli vrt in še tega je malo, mogel nuditi zaposlitve tem 600 usposobljenim vrtnarjem strokovnjakom, ter novim vrtnarjem, ki jih bo tudi verjetno 600, ko pa vemo, da že sedanji vrtnarji nimajo dela. Urad za delo ni nič izjavil glede zaposlitve teh 600 formalno usposobljenih vrtnarjev, ostali bodo verjetno na ulici te povečali število brezposelnih. Seveda, v kolikor bi teh 600 delavcev to odločitev urada za delo mirno sprejelo, kar pa po mnenju in po razpoloženju njih samih ne kaže, ker se delavci nikakor ne marajo spričajnjiti z omenjeno odločitvijo in bodo sprejeli borbo do kraja.

Pri vsem tem pa prihaja vedno bolj na den težnja tukajšnjih oblasti, da spremenijo industrijski značaj mesta ter prisilijo postopoma ljudi na brezposelnost in životarjenje ter v skrajnem primeru na emigracijo. Omenili smo že, da Trst nima zemlje, ki bi lahko nudila zaposlitev industrijskemu dekvalificiranemu delavstvu, čemu se sedaj ponovno usposabljajo novi vrtnarski strokovnjaki, ko še ti nimajo zaposlitve. Rešitev bi bila ena: izseliti. Morda si kdo želi, da bi bilo naše delavstvo na tak način prisiljeno na emigracijo v Argentino ali drugam.

Včerajšnje obvestilo iz urada za delo sicer omenja ponovno tečaje tudi za druge stroke, ki spadajo pač v industrijo, vendar 600 na novo usposobljenih vrtnarjev in 600 vrtnarjev, ki naj bi začeli s 1. julijem šestmesečni tečaj, bodo ostali danes ali pa čez 6 mesecev na ulici brez vsakih izgledov na zaposlitev. Tem ljudem, ki so po petih letih vojne, po enem ali dveh letih brezposelnosti nudili samo za 6 mesecev negotove zaposlitve, ki naj bi bila istočasna tudi tečaj za usposobljenje v neki obrti, ni nič drugega kot sramotna miloščina, ne pa rešitev vprašanja. O tem smo sicer že pisali in se bomo še povrnili na to vprašanje.

ZAHVALA

Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem, ki so se me kakor koli spomnili in me počastili s cvetjem, darovi in čestitkami ob 25-letnici mojega gledališkega dela. Prav tako se zahvaljujem svojim dragim kolegom, predvsem pa svojim sovaščanom Škedenjcem za res iskreno in prisrčno slavje.

Vsem prisrčna hvala!

MODEST SANCIN
Član Slovenskega narodnega gledališča v Trstu

Počitniške kolonije RKTO

Nudimo našim najmlajšim čim več zraka in dobre hrane

Zopet je pred nami poletje in z njim skrbi, kam bi poslali svoje otroke, da bi se v počitnicah zdravstveno okrepili ter se naužili svežega gorskega ali morskega zraku, ki blagodejno vpliva na zdravje otrok.

Da bi nudili najpotrebnejšim in najrevnejšim otrokom Tržaškega ozemlja mesec dni prijetnih počitnic, je sklenil Rdeči križ za Trst in ozemlje prirediti tudi letos počitniške kolonije, do katerih imajo pravico vsi otroci, prav posebno pa seveda otroci padlih partizanov in vojne sirote, otroci revnejših staršev in prav posebno še bolehni otroci. Na žalost so zdravniški pregledi ugotovili, da je ogromno otrok, ki bolehajo za tuberkulozo, kar je moral priznati v svojem poročilu Združenim narodom celo general Airey. Vzrok tako velikega števila bolnih otrok je seveda težek gospodarski položaj, v katerem se nahaja Tržaško ozemlje pod angloameriško upravo.

Ker je pretežno otrok pljučno bolnih je sklenil Rdeči križ, da jih pošlje čim več v gorske kolonije, kjer je boljši zrak.

V okviru RK je bil ustanovljen poseben glavni odbor, ki ima nalogo voditi priprave za počitniške kolonije. Da bi bilo delo bolj razdeljeno, so bili ustanovljeni tudi okrajni odbori, v katerih so zastopniki vseh demokratičnih organizacij, ki imajo nalogo ugotoviti vse potrebne podatke o zdravstvenem in socialnem stanju otrok, kateri so zaprosili na počitniške kolonije. Starši so vložili svoje prošnje na okrajnih odborih in ti so jih potem predali glavnemu odboru, ki bo pregledal vsak posamezni primer ter določil, koliko otrok se bo udeležilo teh kolonij.

Do sedaj je bilo na zdravniških pregledih že nad 1000 otrok. Preglede je vršilo že od 31. maja dalje dnevno osem tržaških zdravnikov, ki so vsakega posameznega otroka temeljito pregledali, ter ga v potrebnih poslali tudi na roentgenski pregled.

Posebno razumevanje za te počitniške kolonije so pokazale odgovorne oblasti Ljudske republike Slovenije, ki so dale na razpolago našim otrokom najlepše kraje Slovenije. Tako bodo šli letos tržaški otroci v Kranj, ki je znan po lepi okolici in izrazito gorskem podnebju. V Kranj bo odšlo približno 850 otrok, vsaka skupina bo ostala tam mesec dni. Razen v Kranj bodo odšlo otroci še v Št. Vid pri Ljubljani (in sicer 240 otrok), v Crnomelj (120 otrok), v Postojno (240 otrok) in v Vipavo (300 otrok); za najbolj potrebne kolonije bo posebna zdravstvena kolonija v Bovcu, ki bo sprejela 260 otrok.

Osebje, ki bo odšlo s kolonijami, se je javilo za to službo prostovoljno in je s tem pokazalo, da ljubi otroke ter da hoče prispevati k uspehu počitniških kolonij.

Jutri dopoldne

ob 11 uri

V SI

na trg Perugino

kjer bodo govorniki razpravljali o UVELJAVLJANJU MIROVNE POGODBE Z ITALIJO V TRSTU.

Seznam govornikov bomo objavili jutri.

Pojasnilo ES

Listu „Giornale di Trieste"

Glede na vest, ki jo je objavil včeraj list «Giornale di Trieste», objavlja Zveza enotnih sindikatov, da ni organizirala nikakih protestnih zborovanj zaradi «pistolerosov krožka Perossa» kljub temu, da ne soglaša s strogostjo kazni. Razen tega je Zveza enotnih sindikatov zvedela, da je hotela predvčerajšnjim delegacija partizanov govoriti z dr. Palutanom, da bi protestirala proti temu, ker so vrgli Zvezo primorskih partizanov iz njenih prostorov ter da zahteva drugi sedež. Delegacija je hotela razpravljati s dr. Palutanom tudi o drugih važnih vprašanjih.

To so samo ugotovitve, kajti Enotni sindikati se nikoli ne bojijo odkrito protestirati, kadar gre za obrambo interesov delavcev in ljudstva.

V slogi je moč

Ker je zavezniško sodišče obsodilo 23. 4. t. l. tovarišico Emilijo Bačer iz Zgornje Sv. Marije Magdalene na 10 tisoč lir globe, češ da se je udeležila manifestacije, za katero oblasti niso dale dovoljenja, je ljudstvo I., II., IV. in V. terena tega okraja nabralo skupno 7 tisoč 955 lir.

Zborovanje pomorščakov

V nedeljo 13. t. m. ob 10. dopoldne bo v Kinu ob morju zborovanje pomorščakov s sledečim dnevnim redom:

1. Razmere pomorščakov v Trstu;
2. brezposelnost in podpora za brezposelnost;
3. delovna pogodba ter zaostanki za moštva, vkrcana na ladjah izpod 500 ton;
4. slučajnosti.

Amériškega oficirja so obrali

Pred nekaj dnevi so neznani tatovi splezali preko zida v vilo Ara v ul. Romagna 36. Z vrta so splezali v prvo nadstropje, kjer ima stanovanje neki zavezniški oficir, ki pa ga ob tisti uri ni bilo doma. To seveda neznanih obiskovalcev ni prav nič motilo. Založili so se z oblekami in živežem, ki so ga našli v stanovanju v precejšnji množini, in dobro obloženi odšli po isti poti. Ukradeno blago cenijo na preko 50.000 lir.

ALI SI ŽE NAROČNIK PRIMORSKEGA DNEVNIKA?

Istrski partizani bodo zborovali

V nedeljo 13. junija bodo istrski partizani zborovali v Kopru. Iz vseh krajev okrožja bodo prišli in se zbrali v gledišču «Ristoro», da se pogovorijo o nalogah in delu.

Kaj so njihove naloge v teh časih, se partizan dobro zavedajo. V Ljudski fronti SIAU so najmočnejša in najštevilnejša organizacija. Pri obnovi so se pokazali neutrudni borci v borbi z ruševinami in opustošenjem. Ta njihova borbena delavnost se odraža v tem, da so povsod prvi. Zanje ni težav, ki bi jih ne zmogli. Vse ljudstvo gleda nanje kot v borbi, ko jih je sprejemalo z navdušenjem, tudi če je bil sovražnik blizu.

V vednost delegatom prinašamo urnik in centre zbirališč, kjer naj počakajo na prevozna sredstva.

Portorož pri Ljudskem domu ob 7.30, Bandelj-Križišče, Šmarje ob 7.30, Marezige, gre tudi na sv. Anton ob 7.30 uri, Križišče Rižana ob 8 uri.

Vsi delegati so naprošeni, naj bodo točno ob določenih urah na teh centrih.

Telovadci pa, ki ne morejo v Koper, naj se udeleže telovadnega nastopa v Miljah, ki bo ob 10. Parnik za Milje vozi ob 7.30 izpred Velikega trga.

KOLEDAR

Sobota 12. junija
Zora, Cveta
Sonce vzhaja ob 4.12, zahaja ob 19.55. Dolžina dneva 15.43.
Luna vzhaja ob 9.29.

Jutri 13. junija
Anton, Zvonko

Spominski dnevi

1943 se je pričelo v Otočcu na Hrvatskem I. zasedanje ZAVNOH-a.

1944 so enote VII. korpusa porušile Stampetov most.

PRESKRBA

Dvig nakazil za olje in mast. V teku današnjega dne morajo vsi trgovci na drobno dvigniti nakazila za oljčno olje in mast. Prav tako morajo vsi načelniki pokrajinskih prehranjevalnih uradov dvigniti nakazila za ta živila na mestnem prehranjevalnem uradu.

Delitev novih dodatnih nakazil za bolnike. V ponedeljek 14. t. m. bodo na oddelku za dodatna nakazila bolnikom na mestnem prehranjevalnem uradu začeli deliti dodatna nakazila za bolnike, in sicer za četrtletje julij-oktober. Upravičenci teh dodatnih nakazil na Opčinah, Proseku in v Rojanu pa bodo lahko dvignili ta nakazila na svojih prehranjevalnih uradih, in sicer od 16. t. m. dalje.

Pri dvigu teh nakazil morajo upravičenci pokazati osebno izkaznico in živilsko nakaznico.

VABILO ZVEZE PRIMORSKIH PARTIZANOV

Zveza primorskih partizanov vabi vse borce narodno-osvobodilne vojne, da se kompaktno udeležijo velikega zborovanja, ki ga je organizirala Slovansko italijanska antifašistična unija za pravice našega ljudstva, za mir in neodvisnost Tržaškega ozemlja. Zborovanje bo 13. t. m. ob 11 uri na trgu Perugino.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo v Skednju javlja, da bo prva skupna pevska vaja v torek 15. t. m. ob 20.45 v Domu kulture.

Prosvetno društvo v Skednju javlja, da bo tretji občni zbor v ponedeljek 21. t. m. ob 20.30 v Domu kulture.

Prosvetno društvo «Drago-Vojko» Gabrovec pri Proseku javlja, da priredi v nedeljo 13. t. m. javni ples. Za prigrizek in pijačo bo preskrbljeno. Čisti dobiček je namenjen za obnovo Prosvetnega doma.

Prosvetno društvo «Primorec» priredi v Trebčah v soboto 12. t. m. ob 20 kulturno prireditev s sodelovanjem dijakov in dijakinj slovenskega Dijaškega doma v Trstu. Na sporedu so glasbene, pevske in dramatske točke. Pobirali se bodo prostovoljni prispevki v prid Dijaške matice. Vabimo prebivalstvo okoliških vasi na to prireditev.

Pripravljalni odbor slovenskega prosvetnega društva pri Sv. Vidu javlja, da bo prireditev, ki bi morala biti v četrtek 10. t. m., drugi četrtek 17. t. m. ob 20.30.

IZLETI

Izlet na Črno prst priredi v nedeljo 27. t. m. Planinsko društvo Trst. Črna prst je v Julijskih Alpah (1844 m). Vpisovanje v čevljarni Pirc, Settefontane 3 do 12. t. m. in v čevljarni Gec, v Rojanu, trg Rivi. Odhod ob 4 uri zjutraj iz ul. Fabio Severo.

Izlet na Lokve in Zeleni Rob, ki je po sili razmer odpadel preteklo nedeljo, bo v nedeljo, 13. t. m. Že priglašeni naj se zopet javijo, če še udeležijo, ker bo isti dan tudi izlet na Porezen.

Planinsko društvo gre na Katinaro k reviji narodnih noš. Planinsko društvo v Trstu poziva svoje člane, da se v nedeljo 13. t. m. udeležijo slavnostne revije narodnih noš na Katinari. Zbiranje članov ob 15 na koncu ulice Giulia pri gostilni «ex Brocchetta» ob tramvajski progi k Sv. Ivanu.

Otvoritev otroškega vrtca v Umagu

Okrožni odbor za zaščito matere in otroka je ob sodelovanju s kulturnim odsekom za bujski okraj in z mestnim ljudskim odborom Umaga ustanovil nov otroški vrtec, ki bo v kratkem otvorjen. Otroški vrtec bo v prekrasni vili, okoli katere je velik vrt z raznim drevjem, kjer se bodo lahko otroci po mili volji igrali, ne da bi bili v kakršni koli nevarnosti. Precej visok zid loči vrt od morske obale. Ob lepem vremenu se bodo lahko otroci tudi po ves dan kopali v morju, seveda vedno le v spremstvu za to postavljenih spremljevalk.

V otroškem vrtcu bo prostora za približno 40 otrok. V sami vili je velika dvorana, ki bo služila kot jedilnica; zraven nje je druga soba, kjer se bodo igrali otroci ob slabem vremenu in seveda tudi počivali. V tej sobi bodo igrače vseh vrst, ki bodo razveselile prav gotovo vsakega otroka. Razen teh dveh sob sta v vili še dve manjši sobi, v katerih bosta prebivali vrtnarici in pa seveda tudi kuhinja.

Matere bodo lahko pripeljale otroke že ob osmih zjutraj in bodo otroci v vrtcu vse do 16 ure. Dnevno bodo prejeli južino in izdatno kosilo; vsak otrok bo prejel tudi predpasnik. Otroci revnejših staršev bodo v otroškem vrtcu brezplačno, ostali bodo plačevali le majhen delež, ki bo služil za kritje stroškov. V otroški vrtec bodo sprejeti otroci od dveh do petih let.

Težka nesreča 10-letnega dečka v Piranu

V četrtek je mali Aček Svetina Marij splezal na neko drevo. Ne ve se, kako je bilo, da je padel s tega drevesa in se po padcu še zakotalil po bregu. Dobil je pri tem zelo težke poškodbe po glavi in si tudi zlomil hrbtenico. Prepeljali so ga v bolnico v Trst.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 12. t. m. ob 20.30:
MOLIÈRE:
„SKOPUH"
Gostovanje v dvorani prosvetnega društva «Škamperle» pri Sv. Ivanu.
PROSIMO TOČNOSTI!

KONCERT V KROŽKU «RAVBAR»

Nočoj ob 21 priredi kulturni krožek «Ravbar» na Greti pevski koncert, na katerem bosta sodelovala pevski zbor «Rota», ki ga vodi pevovodja Vecchiet, in tamburaški zbor «Čebulec».

Ves čisti dobiček je namenjen Rdečemu križu.

SESTANEK POLITIČNIH PREGANJANCEV

Vsi bivši politični preganjanci I. rajona naj se udeležijo sestanka, ki bo nocoj ob 20 uri v prostorih kulturnega krožka «Perossa» pri Sv. Vidu, ker bodo izvolili novi odbor.

ODBOR ZA KONGRES DELOVNE MLADINE

Jutri 13. t. m. ob 9. uri zjutraj ima odbor za kongres delovne mladine svoj prvi sestanek v ulici Imbriani 5, I. nadstr.

Člani odbora naj se sestanka udeleže.

Rojstva, smrti in poroke

Dne 11. junija 1948 se je rodilo 6 otrok, umrlo je 6 ljudi, porok pa je bilo 10.

CERKVENE POROKE: električar Renato Petronio in zasebnica Cita Žerjalc, ameriški častnik Elner Fulsang in bolničarka Dorothy Bowman, uradnik Giordano Abatangelo in zasebnica Nerina Varini, mehanik Bruno Zulian in zasebnica Jolanda Scoria, prodajalec Bruno Mauri in prodajalka Ivana Leone, mehanik Aldo Scoria in delavka Bruna Pipan, agent CP Luigi Presbiteri De Lassis in zasebnica Celestina Hrastič, strojnik Rafael Annese in uradnica Nidia Buljovac, mizar Giustino Carli in šivilja Klara Carli, knjigovodja Guido Gervasi in zasebnica Ana Maria Calzolari.

UMRLI so: 45-letna Olga Calcagno por. Fragiacomo, 60-letni Giuseppe D'Andri, 70-letni Vincenc Trobec, 65-letna Lucija Stanič por. Spadaro, 84-letna Margerita Galassi vd. Costa, 1 leto stari Tullio Gulli.

Radijski spored

TRST II (m 203.6, Kc 1474)

v soboto 12. junija

7.35. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Ljudje in nazori. 12.15. Lahka glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Solistična glasba. 13.30. Zdravniški vedež. 13.40. Partizanske pesmi. 14.00. Dnevni pregled tiska. 14.15. Pestra glasba. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Tržaški kulturni razgledi. 18.15. Koncert za klarinet: Gunzek Mihael. 18.35. Glasbena fantazija. 19.00. Oddaja za najmlajše. 19.30. Lahka glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Sportna kronika. 20.10. Operne arije. 20.30. Po poteh umetnosti. 20.45. Slovenske narodne izvajajo Slavica Batistutta in vaški kvintet. 21.15. Lahka orkestralna glasba. 22.00. Plesna glasba. 22.45. Večerne melodije. 23.15. Napoved časa in poročila. 23.30. Čitanje sporeda. 23.35. Polnočna glasba.

KINO

KINO OB MORJU. 16.00: «Krvava arena».

ROSSETTI. 16.00: «Zmajev rod», Katherine Hepburn, W. Huston.

FENICE. 16.30: «Grand hotel Astoria», Ginger Rogers, Lana Turner.

SUPERCINEMA. 15.30: «Buffalo Bill», O' Hara, Linda Darnel.

FILODRAMMATICO. 16.00: «Plesi z menoj», F. Astaire, E. Powell.

MASSIMO. 16.00: «Slavna pustolovščina», Gary Cooper.

ALABARDA. 16.00: «Gospa Miniver», G. Garson, W. Pidgeon.

ARMONIA. 15.30: «Sramota v družini», Georg Brent, Lucille Ball.

IDEALE. 16.30: «Morski volk», E. G. Rovinson, J. Lupino.

NOVO CINE. 16.00: «Izdajalec morja», Edward G. Robinson in Victor Mc. Laglen.

GARIBALDI. 16.00: «V Brooklynu je raslo drevo», Dorothy Mc Guze in James Dunn.

IMPERO. 16.00: «Velika ljubezen», Jean Louis Barault.

ITALIA. 16.00: «Ninočka», Greta Garbo in M. Douglas.

VIALE. 16.00: «Lov na človeka».

KINO V LJUDSKEM VRTU. 21.15: «Okovi in oranžni cvet», Joan Blondell in M. Douglas.

* * *

KINO V NABREŽINI. Danes in jutri: «Tarzan v New Yorku».

Odg. urednik STANISLAV RENKO
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Ob 50-letnici poroke

JOSIPINE

in

FRANCA ZAFREDA

jima voščijo obilo zdravja in zadovoljstva sin, hčerka, neveste, zet, vnuki Vida, Neva, Marko, Jelica in mali pravnuček.

Trst 12. junija 1948.

Avtopodjetje "ADRIJA" v Kopru

naznanja vzpostavitev NOVE NEDELJSKE AVTOBUSNE VOŽNJE na naslednji progi:

Sv. NIKOLAJ - KOPER - PORTOROŽ

Proga bo delovala trikrat dnevno in prične v NEDELJO 13. JUNIJA ob otvoritvi kopališča. Urnik bo objavljen naknadno.

Kultura

KNJIGE - GLEDALIŠČE - KONCERTI
RAZSTAVE - FILMI - KRITIKE - DROBTINE

Koncert komorne glasbe

V četrtek zvečer je priredilo prosvetno društvo «Simon Jenko» v prostorih kulturnega krožka «Kraljič» koncert komorne glasbe, pri katerem so sodelovali: «Sancinov godalni kvartet» (Sancin Karlo - I violina, Sancin Vladko - II. violina, Pavletič - viola in Bonifaccio - čelo) kot solist violinist Karlo Sancin in pianistka Mirca Sancinova.

Poudarek koncertu je dal brez dvoma godalni kvartet, ki je izvajal Haydnov kvartet št. 1 v Es duru, Boccherinijev kvartet št. 1 v c molu in Andante cantabile iz Čajkovskijevega kvarteta v D duru. Zadnjikrat smo slišali kvartet pozimi ob ki javnem nastopu gojenčev šole Glasbene Matice. Od takrat je kvaliteta te naše prve komorne zasedbe precej napredovala, bodisi glede na skupno igro kakor glede tehnične plati in muzikalnosti. Izvajalci bodo morali polagati še večjo važnost na lepoto tona, vsak od njih mora biti solist, vendar tako, da nihče ne izstopa samovoljno in je homogenost vkljub temu ohranjena. Delo v tem pravcu bo precej olajšano, če se posamezni člani kvarteta ne bodo menjavali. Kljub nekaterim pomanjkljivostim, katerim pa se ne izogne nobena podobna komorna zasedba, ki se šele vzgaja, moramo reči, da nam je četrtkov koncert pokazal, da kljub suši na polju instrumentalne glasbe že napredujemo in vsak obiskovalec tega večera mora priznati članom kvarteta (od katerih vsak je ves dan zaposlen z drugim poslom), da so zelo požrtvovalni in vstrajni, pri čemer gre glavna zasluga prof. Karlu Sancinu, ki ima kot bivši član nekdaj slovečega Žika-kvarteta gotovo dovolj prakse, da nam jamči za nadaljnji napredek.

Ostali del sporeda je izpolnil s solo točkami violinist Karlo Sancin, ki ga je pri klavirju spremljala pianistka Mirca Sancinova. Izmed del pretežno romantičnega značaja je ugajal posebno IV. slavek iz Lalo-jeve «Španske simfonije».

Malo dvorano je napolnilo precejšnje število glasbo ljubečega občinstva, vendar smo pogrešali nekatere naše znance, ki se udejstvujejo na kulturnem polju in še posebno glasbenike, ki bi morali s svojo navzočnostjo dati poudarka temu našemu zanimivemu večeru komorne glasbe.

Končno moramo pripomniti, da je dvorana v tem času neprimerna za javne koncerte, ker tako izvajalce kakor poslušalce silno motijo šumi, ki prihajajo s ceste. Kdaj bo tudi za nas nastopila zlata doba skromne koncertne dvorane v središču mesta.

Ples za vsako ceno

Predsinočnjim okrog 18 so prišli v gostilno «Ai Voltri» v ul. Perarolo trije neznani mladeniči, ki so hoteli za vsako ceno plesati. Zaman se jih je gostilničar otepal in jih skušal zlepa prepričati, da ne smejo plesati brez dovoljenja policije. Eden od trojice je celo izjavil, da je sam policist in da bo dal dovoljenje za ples.

Gostilničar je tedaj poklical policijo, toda še preden je ta prišla, so neznanci že odšli. Policaji so šli za njimi in dohiteli v ul. Bonafatta. Ko so jih legitimirali, se je izkazalo, da so vneti častilci boginje Terpsihore Bablč Stane iz ul. Tor Sanpiero 12, ki se je izdajal za civilnega policista, 24-letni Kranjič Rastislav, iz ul. Settefontane 62, in 29-letni Muha Jakob iz ul.